

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK
Grup Başkanlığı

Sayı : 4083
Tarih : 31.10.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 31/10/2019
Sayı: -120.10-E.00000558839

0000558839

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de organ naklinde yaşanan en önemli sorun kadaverik organ bağışının yeterince sağlanamamasıdır. Yeni bir yaşam ümidi ile organ nakli bekleyen çok sayıda hasta, uygun organ vericisi bulunamaması nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Organ nakli ve bağışındaki yetersizliklerin araştırılarak, alınması gereken tedbirler konusunda Anayasa'nın 98. İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Züleyha GÜLÜM

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de organ naklinde yaşanan en önemli sorun kadaverik organ bağışının yeterince sağlanamamasıdır. Yeni bir yaşam ümidi ile organ nakli bekleyen çok sayıda hasta, uygun organ vericisi bulunamaması nedeniyle hayatını kaybetmektedir.

Kan, Organ ve Doku Nakli Hizmetleri Dairesi Başkanlığı veri tabanından elde edilen bilgilere göre, 10 Temmuz 2019 tarihi itibarıyla 22 bin 868 kişi böbrek, 2 bin 250 kişi karaciğer, bin 116 kişi kalp, 289 kişi pankreas, 82 kişi akciğer ve diğer organlarla birlikte toplam 26 bin 524 kişi organ nakli beklemektedir. 2019 yılında organ nakli yapılan hasta sayısı ise yalnızca 2 bin 882'dir.

Organ nakli, canlı ve kadaverik olarak gerçekleşebilmektedir. Kalp, pankreas gibi hayati organlar için kadavra nakilleri zorunludur. Dünya genelinde birinci önceliğin kadavra vericide olduğu görülmektedir. Dünya örnekleriyle kıyaslandığında farklı bir eğilim gösteren Türkiye'de akraba ve yakın çevreden sağlanan canlı vericili nakiller ön plandadır. Toplum yeterince organ bağışına yönlendirilmediği için operasyonlar canlıdan nakillerle gerçekleştirilmektedir. 2019 yılında toplam yapılan 2 bin 882 naklin ancak 659'u kadavradan yapılmıştır. Benzer bir biçimde 2018 yılında, 5 bin 597 organ nakli işleminden 4 bin 162'si (%74,36) canlı nakil, bin 435'i (%25,63) ise kadavradan yapıldığı belirlenmiştir.

International Registry in Organ Donation and Transplantation (IRODAT) raporlarında, 2015, 2016 ve 2017 yılları arasındaki değerlendirilmede 71 ülke içinde Türkiye "canlıdan canlıya nakillerde", milyon nüfus başına sırasıyla 45,7-42,5-47,5 değerleriyle dünya birincisidir. "Kadaverik donörlerden olan nakillerde" ise, 7,07-7,20-7,40 değerleriyle 43, 46 ve 47. sıralardadır. Bu veriler, kadavradan organ bağışında birtakım aksaklıklar ve eksikliklerin olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de organ nakli ve organ bağışı 1979 yılında yürürlüğe giren, 1982 ve 2014 yılında güncellenen 2238 sayılı "Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Kanunu" ile düzenlenmiştir. Bu yasa, 2000 yılında "Organ ve Doku Nakli Hizmetleri Yönetmeliği" ile detaylandırılmıştır. Buna göre, mevcut sistemde kişi henüz hayattayken özgür iradesiyle organlarını bağışlamış olsa dahi, organ nakilleri aile izniyle gerçekleşmektedir. Resmi olarak organ sahibi izin vermesine rağmen, vasiyet sistemi gereği birinci derece yakınlarından biri itiraz ederse, o kişinin organları alınamamaktadır. Bu nedenle bağışlayanlardan organ alma oranı düşük düzeydedir. Sağlık Bakanlığının Ocak 2011-

Temmuz 2019 verilerine göre beyin ölümü gerçekleşen kadavraların ailelerinin o
için izin verme oranı %24,9'dur.

Kadavradan yeterli sayıda organ nakli gerçekleştirilememesinin bir diğer nedeni, beyin ölümü vakalarının bildirilmemesidir. Kadavradan organ nakli, tıbben yalnızca solunum cihazına bağlı ve beyin ölümü gerçekleşmiş kişilerden yapılmaktadır. Bu nedenle beyin ölümü vakaların bildirilmesi büyük önem taşımaktadır. Organ bağışı sürecinin etkin, verimli ve hızlı işletilerek, ilgili tüm birim ve sağlık personelinin görev ve sorumluluklarını layıkıyla yapması gerekmektedir. Fakat maalesef, beyin ölümlerinin bildirimi konusunda etkin bir mekanizma işletilmemektedir.

Organ naklinde gerekli alt yapının kurulmuş olmasına ve yeterli sayıda organ ve doku nakli merkezi bulunmasına rağmen organ ve kadavra donör bağışının yetersiz kalmasından dolayı organ nakli sayıları oldukça düşük düzeydedir. Bu durum, organ bağışı konusunda toplumda yeterli bilincin oluşmadığını göstermektedir. Özellikle kadavradan gerçekleştirilebilecek nakiller için toplumsal farkındalığın yaratılması, dini değerler konusunda toplumun aydınlatılması, organ nakli ve bağışında mevcut koordinasyonda iyileştirilme yapılması gerekmektedir.

Türkiye'de organ nakli ve bağışındaki yetersizliklerin araştırılarak, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	İle
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	İle
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	Neadet İpekyüz
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A Acar
5	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	İmam Taşcier
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	Garo Paylan
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	Mahtut Toğrul
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat Çepni
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	Ebrü Günay
10	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	SİİRT	Meral Daniş Beştas
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	Ayşe Sürücü
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip Eksik
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin Kaçmaz
14	AHMET ŞIK	İSTANBUL	A Şik
15	PERO DUNDAR	MARDİN	P. Dundar
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	Tuma Çelik
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan Turan
18	ŞEVİN' ÇOŞKUN	MUŞ	Şevin' Çoşkun
19	MENSUR IŞIK	MUŞ	Mensur Işık
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	Serpil Kemalbay